

Κείμενο 1

Απουσιάζει λόγω ασθενείας

Το κείμενο της Μαριαλένας Σπυροπούλου, κατάλληλα προσαρμοσμένο στις ανάγκες της εξέτασης, δημοσιεύθηκε την 3/8/2022 στον ημερήσιο τύπο (<https://www.kathimerini.gr/culture/561980920/apovsiazei-logo-astheneias>).

Στο σύντομο χρονικό διάστημα που διετέλεσα ψυχολόγος σε ένα σχολείο της ελίτ, κάναμε με τη συνάδελφό μου, που είχαμε αντικριστά γραφεία, ένα αθώο πείραμα. Η σκέψη μας ήταν ότι τα παιδιά που προετοιμάζονται να γίνουν οι ηγέτες του κόσμου στερούνται μιας στοιχειώδους παρατήρησης που θα τους φέρει σε επαφή με το πραγματικό, με αυτό που βρίσκεται εμπρός τους. Η εκπαίδευσή τους μπορεί να περιλάμβανε γλώσσες, ταξίδια, γνώσεις, αυτό δεν σημαίνει ότι τα συντονίζει με την πραγματικότητα ή τα κάνει καλύτερους ανθρώπους. Κάθε φορά που μία από τις δυο μας (τις ψυχολόγους του σχολείου) απουσίαζε, η άλλη έβαζε μια μεγάλη ανακοίνωση στην πόρτα της ότι «Απουσιάζει λόγω ασθενείας». Και η άλλη απέναντι άνοιγε την πόρτα της, για να παρατηρήσει πόσοι από τους μαθητές θα διάβαζαν την εν λόγω –ομολογουμένως ευανάγνωστη– ανακοίνωση. Τα αποτελέσματα για το «αθώο» πείραμά μας ήταν συντριπτικά. Όλα, μα όλα τα παιδιά (άνω των 15 ετών, αφού βρισκόμασταν σε Λύκειο) έμπαιναν στο απέναντι γραφείο, για να ρωτήσουν πού είναι η ψυχολόγος τους. Κανένα τους, όσο χρονικό διάστημα διήρκεσε αυτό το πείραμα, δεν διάβασε την ανακοίνωση.

Μας λέει κάτι αυτό το πείραμα; Μπορεί και όχι, σίγουρα όμως έχει τη σημασία του. Τα χρόνια έχουν περάσει από τότε, αλλά το ξαναθυμήθηκα διαβάζοντας για την αγωνία της Στατιστικής Υπηρεσίας που μειώνεται ο πληθυσμός μας, λες και είναι μόνον ο αριθμός ικανός να εξαφανίσει ένα έθνος. Κυρίως, το ξαναθυμήθηκα, κοιτάζοντας μερικές φωτογραφίες χαρούμενων παιδιών στην αποφοίτηση του εν λόγω σχολείου, παράλληλα με όλα όσα συμβαίνουν και αυτό το καλοκαίρι και την εν γένει δυσκολία των νέων ανθρώπων να βρουν τη θέση τους στον κόσμο. Δύο παράλληλοι κόσμοι.

Σκεφτόμαστε πόσα παιδιά θα γεννηθούν την ώρα που δυσκολευόμαστε να μιλήσουμε για την πορεία μετά τη γέννηση ενός παιδιού. Γιατί τι είναι ένα παιδί σήμερα εάν δεν είναι φορέας της ζωής; Ένας φορέας ελπίδας, μια δύναμη αλλαγής και ανατροπής; Τι είναι ένα παιδί εάν δεν είναι η επένδυση του γονέα, του κράτους και της κοινωνίας στην καλλιέργειά του, στην υγεία του, στη

μόρφωσή του και κυρίως στην ηθική του, για να συνεχίσει η ζωή να ανθεί; Τι είναι ένα παιδί εάν δεν είναι η ικανότητά μας να προοδεύσουμε, να μακροημερεύσουμε, να αποκτήσει η χώρα ένα υγιές δυναμικό ανάπτυξης, αξιών και οράματος;

Κείμενο 2

Η ΜΙΚΡΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

Το κείμενο γράφτηκε από τον διπλωμάτη, πολιτικό και λογοτέχνη Ίωνα Δραγούμη (1878-1920¹) και δημοσιεύτηκε στον αριθ. 292 του περιοδικού «Νουμά», 11/5/1908, επιμ. Δ. Ταγκόπουλος, Β' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ).

Σ' όποια μικρή πατρίδα κι αν γεννήθηκε ή κι αν ζει ο Έλληνας, όπου κι αν βρίσκεται, σε πολιτεία ή σε χωριό, πρέπει να ενδιαφέρεται και να φροντίζει για την κ ο ι ν ό τ η τ ά του, πρέπει να θέλει να φανεί χρήσιμος και σ' αυτήν, όπως θέλει να είναι χρήσιμος στον εαυτό του. Και όταν φανεί χρήσιμος στην κοινότητά του, πάλι στον εαυτό του θα είναι χρήσιμος. Πρέπει να νοιώθει πάντα πως, θέλοντας και μη, είναι δεμένος με τους τριγυρινούς του, τους πατριώτες του, και να τους βοηθεί. Μόνον εκείνος που βοηθεί τους άλλους, μπορεί με το δίκιο του να γυρεύει και απ' αυτούς βοήθεια. Πάλι καλό δικό του που θα κάμει, βοηθώντας τους. Η αλληλοβοήθεια είναι δύναμη και του καθενός ανθρώπου και της κοινότητας όλης. Εκείνος που δε βοηθεί, δεν είναι άξιος να τον βοηθούν και οι άλλοι, και δεν την πειράζει την κοινότητα αν τύχει και χαθεί.

Ο άνθρωπος του κάθε τόπου, εκείνος και καλύτερα μπορεί να φροντίζει για τον τόπο του, γιατί εκείνος και πιο κοντά είναι, και κάθε μέρα τον βλέπει, δηλαδή τον ξέρει καλύτερα από κάθε άλλον και τον πονεί περισσότερο.

Σαν τι βοήθεια όμως πρέπει να δίνει στους τριγυρινούς του, και σαν τι φροντίδα να δείχνει για τον τόπο του; Πρέπει να φροντίζει για τη νεώτερη γενεά. Τα σχολεία να καλλιερέψουν, όχι να γίνουν με περισσότερες τάξεις ή πιότερους δασκάλους, παρά να τα επιβλέπουν [...], να είναι πάντα καθαρά, αερικά, καλά χτισμένα, και ό,τι μαθαίνουν τα παιδιά να το μαθαίνουν αληθινά. [...]

Μα η νεώτερη γενιά δεν ανατρέφεται μονάχα με το σχολείο. Των παιδιών ταιριάζουν κυνήγια, παιχνίδια, περίπατοι, και να ρίχνουν στο σημάδι και να πηδούν στις τρεις, και να παραβγαίνουν στο τρέξιμο και στο κολύμπι, και να παλεύουν, και να ρίχνουν το λιθάρι, και να

---

¹ Ο Δραγούμης υπήρξε βασικός οργανωτής των ελληνικών κοινοτήτων, κατά τον Μακεδονικό Αγώνα, πρωταγωνίστησε στο γλωσσικό κίνημα του δημοτικισμού, ενώ με το συγγραφικό του έργο άσκησε σημαντική επιρροή στη διαμόρφωση της ελληνικής ιδεολογίας των αρχών του εικοστού αιώνα.

καβαλικεύουν άλογα. Άμα τα παιδιά δεν τα κάνουν αυτά μονάχα τους, πρέπει οι γεροντότεροι να τους κεντούν και να τους σπρώχνουν σ' αυτά. Οι γέροι είναι άχρηστοι, και μάλιστα επικίνδυνοι, αν, επειδή κουράστηκαν αυτοί και αποκοιμούνται, θέλουν ν' αποκοιμήσουν και τα παιδιά τους. Τα παιδιά είναι η μελλούμενη ζωή του έθνους. Πρώτα απ' όλα αυτήν πρέπει να σεβόμαστε.

Κείμενο 3

ΚΑΛΑΜΙΕΣ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Η Γκράτσια Ντελέντα (Grazia Deledda) γεννήθηκε το 1871 στη Σαρδηνία και πέθανε στη Ρώμη το 1936. Το 1926 έλαβε το βραβείο Νόμπελ για τη λογοτεχνία. Το απόσπασμα είναι από το 6^ο κεφ. του βιβλίου και μεταφράστηκε από τον Χρ. Αλεξανδρίδη, 2009, GUTENBERGE BOOK.

Ο Έφισ (αφοσιωμένος γέρος υπηρέτης στις τρεις ανύπαντρες αδελφές Νοέμι, Έστερ, Ρουθ μιας ξεπεσμένης οικογένειας ευγενών) χαμήλωσε για μια στιγμή το κεφάλι. Κοκκίνισε και ντρεπόταν που κοκκίνιζε, αλλά αμέσως πήρε θάρρος και ρώτησε.

«Μπορώ να πω κάτι; Εάν είναι λάθος, σαν να μην το είπα.»

«Μίλησε.»

«Το παιδί (ο γιος της νεκρής πια τέταρτης αδελφής που ήρθε στο νησί από τη Ρώμη άθλιος και δυστυχισμένος) δεν μου φαίνεται κακό. Ανατράφηκε άσχημα μέχρι τώρα. Έχασε τους γονείς του τη χειρότερη στιγμή γι' αυτόν και απόμεινε σαν ένα ολομόναχο παιδί μέσα στους πέντε δρόμους και έτσι χάθηκε. Πρέπει να τον ξαναφέρουμε στο σωστό δρόμο. Εδώ τώρα, στο χωριό, δεν ξέρει τι να κάνει. Έχει μαλάρια², πλήττει και γι' αυτό πάει να παίξει και να ερωτευτεί. Έχει όμως καλές ιδέες, είναι ευγενικό. Έδειξε ποτέ να μην σας σέβεται;... »

«Όχι, αυτό όχι...», βιάστηκε ν' απαντήσει η ντόνα Έστερ, αλλά και η ντόνα Ρουθ ένευσε αρνητικά. Η Νοέμι όμως είπε με πίκρα, σφίγγοντας λίγο τις γροθιές και απλώνοντάς τες προς τον Έφισ:

«Από τη στιγμή που ήρθε δεν κάνει άλλο από το να μην μας σέβεται. Μάλιστα, ήρθε χωρίς να μας πει τίποτα... Μόλις έφτασε άνοιξε παρτίδες με όλους εκείνους που μας περιφρονούν. Έπειτα άρχισε τους έρωτες με ένα κορίτσι από το χειρότερο σόι του χωριού. Μια που πάει ξυπόλυτη στο ποτάμι! Είναι και τεμπέλης και έχει και κακές συνήθειες, εσύ ο ίδιος το είπες. Εάν όλα αυτά δεν είναι έλλειψη σεβασμού προς εμάς, προς το σπίτι μας, τότε τι είναι; Πες μου εσύ, με το χέρι στην καρδιά....»

«Είναι αλήθεια», παραδέχτηκε ο Έφισ. «Είναι όμως ακόμη παιδί, το ξαναλέω. Θα πρέπει να τον βοηθήσουμε, να του βρούμε μια δουλειά. Θέλω όμως να πω και κάτι άλλο....»

---

² Μαλάρια = ασθένεια, ελονοσία

«Μίλησε λοιπόν!», είπε η Νοέμι, αλλά με τέτοια περιφρόνηση που εκείνος πάγωσε. Παρ' όλα αυτά τόλμησε:

«Πιστεύω ότι θα του έκανε καλό εάν είχε δική του οικογένεια. Εάν αγαπάει πραγματικά εκείνο το κορίτσι..... γιατί να μην τον αφήσετε να την πάρει;....»

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1ο (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2ο συντάκτης με μεγάλη βεβαιότητα γράφει «Η αλληλοβοήθεια είναι δύναμη και του καθενός ανθρώπου και της κοινότητας όλης.». Λαμβάνοντας υπόψη τον χρόνο που δημοσιεύτηκε το συγκεκριμένο κείμενο, θεωρείς ότι αυτή η άποψη ισχύει και σήμερα; Να τεκμηριώσεις την προσωπική σου θέση σε 80 περίπου λέξεις.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2ο (μονάδες 10)

Να περιγράψεις τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται η αλληλουχία των νοημάτων στο χωρίο του Κειμένου 2 «Σαν τι βοήθεια όμως πρέπει να δίνει στους τριγυρινούς του ... Πρώτα απ' όλα αυτήν πρέπει να σεβόμαστε.»

Μονάδες 10

Ερώτημα 3ο (μονάδες 10)

α) Η συγγραφέας στο Κείμενο 1 επιλέγει να ξεκινήσει με την αναφορά σε ένα πείραμα. Να σχολιάσεις την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα αυτής της επιλογής. (μονάδες 4)

β) Να σχολιάσεις στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 τη συνεχή χρήση των ερωτήσεων. Τι πετυχαίνει η συγγραφέας με τα ερωτήματα που θέτει; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 3 να ερμηνεύσεις τη στάση του Έφης συγκριτικά με αυτή που υιοθετούν οι τρεις θείες στον άγνωστο μέχρι τότε νεαρό ανιψιό τους. Με ποιους κειμενικούς δείκτες (τρεις αρκούν) εκφράζεται αυτή η διαφωνία; Συμφωνείς ή διαφωνείς με τη στάση του Έφης; (150-200 λέξεις)

